జ్ఞాపకాల జావళి

– పొత్తూరి విజయలక్ష్మి

నా చిన్న తనం మా తాత గారిది కుగ్రామం .రెండు బ్రాహ్మణ వీధులు ..వూరి మధ్యన ఒకే ఆవరణలో విష్ణాలయం, శివాలయం, ఆంజనేయస్వామి ఆలయం. హైస్కూలు, ఎలిమెంటరీ స్కూలు, పోష్టాఫీసు అనబడే ఆత్మా రాముడు గారి వరండా. మరికాస్త లోపలికి వెళ్తే లైబ్రరీ మరియూ రామభజన మండపం. గుళ్ళకి ఎదురుగా గ్రామదేవత పుట్టలమ్మ ఆలయం. ఇంకాస్త అటుగా వెళ్తే మంచినీళ్ళ బావి అదీ దాటాక మల్లె తోటలూ ,జీడి మావిడి తోటలు, నారు మళ్ళూ , వరి పొలాలు, తాటి తోపులు, బిడారు దిబ్బలు అని పేరుపడ్డ పెద్ద ఇసుక దిబ్బలు. అవి దాటాక ఈ కుగ్రామాన్ని బాహ్య ప్రపంచంతో కలిపే తారు రోడ్డు ఇదీ ఆ గ్రామ స్వరూపం. వూరిపేరు యాజలి.

అందరూ కలిసి కట్టుగా వుండేవాళ్ళు. కులాల అంతరాలు అంతస్తుల తేడాలు ఉండేవికాదు. వూళ్ళో సుబ్బారావు కిరాణాకొట్టు , స్వామాజ్యమ్మ కాఫీ హోటలు ఉండేవి . హోమియో డాక్టరు శేషగిరి రావు గారు ఇంగ్లీషు మందులిచ్చే కంపౌండర్‌గారు వుండేవారు. మేళం వాయించడానికి సుబ్బారాయుడు ఉండేవాడు. రెండు టైరు బళ్ళు, ఒక పల్లకి ఉండేవి. మంచినీళ్ళు పోసే భ్రమరాంబగారు వుండేది .రేడియో అక్కయ్య లాగా వూరందరికీ అక్కయ్యే ఆవిడ. ఆవిడకి ఓ చెల్లెలు సీతారావమ్మ. ఆవిడ భర్త సీతారామయ్య. వాళ్ళిద్దరూ వూరికి కొండంత అండ. ఏపని చెప్పినా కాదనకుండా చేసేవాళ్ళు నిజానికి పాపం వాళ్ళకి ఏ పన్లూరావు . ఊరిమీద ఆధారపడి బతుకుతున్నారు కాబట్టి కాదనకుండా వాళ్ళకి చాతయినట్లు చేసి పడేసేవాళ్ళు. ఆ తరవాత వారిదయ ఎదటివారి ప్రాప్తం. మంత్రాలు వేసి తాయెత్తులు కట్టే దిబ్బమీది బసవడు. మంత్రసాని మంగ వుండేవాళ్ళు . చాటింపు వేసే లక్ష్మడు. వీధి దీపాలు వెలిగించే దరియా వుండేవాళ్ళు. పౌరోహిత్యం చేయించే శాస్తుర్లుగారు, రంగయ్యగారూ వుండేవారు. ఇవీ స్థూలంగా ఆ వూరి మనుషుల వివరాలు. తెల్లవారుజామునే వూరు నిద్ర లేచేది . ఎవరి పనులు వాళ్ళు చేసుకుంటూ పోయేవాళ్ళు. ఎక్కడ , ఎప్పుడు ఎవరు ఎదురైనా ఎన్నో ఏళ్ళ తరువాత కలుసుకున్నవాళ్ళలాగా కరువు తీరా కబుర్లు చెప్పుకునే వాళ్ళు. దాపరికాలు ఉండేవి కాదు. కష్టసుఖాలు ఒకరికొకరు పంచుకునేవాళ్ళు.

ఆ వూరికి కరణం మా తాతగారు. ఉప కరణం ఆయన తమ్ముడు. అనగా మాచిన్న తాతగారు. వూరి పెత్తనం అంతా వారిదే వారి మాట వేదవాక్కు..శిలాశాసనం వారు ఓ పని చెపితే అదీ సుగ్రీవాజ్ఞ. మా అమ్మమ్మ, చిన్న అమ్మమ్మ అధికారం లేక పోయినా బోలెడంత ప్రాముఖ్యం వున్న వాళ్ళు. పగలంతా పనులూ కాలక్షేపం. సాయంత్రం గూట్లో దీపం నోట్లో ముద్ద..అన్నట్లు పెందలాడే భోజనాలు ముగించేసి కాసేపు కబుర్లు. మాధవ కబళం వాళ్ళు వచ్చి మిగులు తగులు పట్టుకుపోవటంతో ఆవేళ్టి పనులు ముగిసినట్టే

ఇక అందరూ పక్కలు ఎక్కేవాళ్ళు. గడియారం ప్రకారం అప్పటికీ ఎనిమిది కూడా అయ్యేది కాదు. కబుర్లు చెప్పుకుంటూ నిద్రపోయేవాళ్ళు.

ఇళ్ళల్లో సామాన్లు కూడా మితంగానే ఉండేవి నవారు మంచాలు, చాపలు పరుపులు పక్క బట్టలు పాత సామాన్లు రెండు ట్రంకు పెట్టెలు ప్రతి వారి ఇంట్లోను ఉండేవి . మరికొన్ని సామాన్లు కలిగిన వారి ఇళ్ళల్లో మాత్రమే ఉండేవి. పందిరి మంచం, గోడ గడియారం, పడక్కుర్చీ గోడకి తగిలించే నిలువుటద్దం పెట్రోమాక్స్ లైటు గ్రాంఫోను ఇవన్ని గొప్ప స్టేటస్ సింబల్స్. ఎవరింటికైనా వియ్యాలవారో అల్లుడో వస్తే ఈ వస్తువులు అరువు అడిగి పట్టుకెళ్ళటం ఆనవాయితీ. సీదా సాదాగా ఐకమత్యంగా ఆనందంగా అమాయకంగా జీవనం సాగించే ఆ వూళ్ళో అనేకానేక మైన అనుభవాలు సంఘటనలు అవన్నీ ముందు ముందు ముచ్చటించుకుందాం. కనుమరుగు అయిపోయిన ఆ రోజులను మళ్ళీ గుర్తుచేసుకుందాం. ఆ మధురానుభూతులను మనసారా ఆస్వాదిద్దాం.

అప్పడాల సందడి

వేసవి కాలం వచ్చిందంటే చాలు మా ఊళ్ళో సందడే సందడి. వేసవి సెలవలకి అందరిళ్ళకీ బంధువులు వస్తారేమో ఊరొచ్చి వూరి మీద పడ్డట్టుగా వుంటుంది. ఆడవాళ్ళందరూ లెక్కలేనన్ని పనుల్లో మునిగి తేలుతూ వుంటారు. ఊరగాయలు, అప్పాడాలొత్తటం, వడియాలు పెట్టుకోటం, అటుకులు దంపించుకోవటం.. అబ్బో ఆ సందడి చెప్పనలవి కాదు

ఇవన్ని ఎవరికి వారు ఎవరింట్లో వారి పనులు గుట్టుగా చక్కబెట్టుకోడంకాదు. వంతుల వారీగా ఒక్కొక్కరింట్లో ఒక్కో రోజు అందరూ కలిసి చేస్తారు

మర్నాడు మా ఇంట్లో అప్పడాలు వత్తడానికి తీర్మానించారు అందరూ. ఆ రోజంతా సందడి. అమ్మమ్మా మరో ఇద్దరు కలిసి పిండి విసిరి జల్లించి తడిపారు. ఆ సాయంత్రం పిలుపులు. ఫలాని వారింట్లో ఫలాని రోజున అని అందరికీ తెలుసు. ఆ మాటకొస్తే ఆ నెలలో కార్యక్రమం మొత్తం అందరికీ కంఠతా వచ్చు. అయినా కొన్ని పద్ధతులు వున్నాయి వాటిని ఖచ్చితంగా పాటించాల్సిందే అందులో భాగంగానే అమ్మమ్మ నన్ను అందరిళ్ళకి వెళ్ళి చెప్పి రమ్మంది

ఏం చెప్పాలో చెప్పి నాచేత మళ్ళీ చెప్పించుకుని, తప్పులుంటే సరిచేసి మరికొన్ని జాగర్తలు చెప్పి, "ఇక వెళ్ళిరా" అంది. నేను బయలు దేరాను. ముందుగా సుబ్బమ్మ తాతమ్మా వాళ్ళింటికి వెళ్ళాను. తాతమ్మ నన్ను చూడగానే "ఏవిటే అమ్మడూ ఇట్లా వచ్చావు? " అంది.

"రేపు మాఇంట్లో అప్పడాలొత్తాలిట కదా! అమ్మమ్మ చెప్పి రమ్మంది" అన్నా !

"అవునుకదూ మర్చేపోయాను. " అంది. అంతా వుత్తిదే! ఆవిడకి అన్నీ బాగానే గుర్తుంటాయి. వూరికే అట్లా అంటుంది. ఆ మాట అమ్మమ్మ చెప్పింది కూడాను

"నువ్వు మర్చి పోతావనే చెప్పి రమ్మంది అమ్మమ్మ" అన్నాను.

"సర్లే పదిగంటల కల్లా వచ్చేస్తానని చెప్పు. " అని నాకు ఓ అరిటి పండు ఇచ్చింది. తిన్నాక "అమ్మడూ ఇవి పట్టుకెళ్ళు" అని అప్పడాల పీట కర్రా ఇచ్చింది. ఇలాటి పనుల కొచ్చేటప్పుడు ఎవరి వస్తువులు వాళ్ళే తెచ్చుకుంటారు. కొత్త వాటితో పని తీరుగా సాగదుట.

అక్కడినించీ సీతమ్మమ్మ వాళ్ళింటికి. అక్కడా మళ్ళీ అదే మాటచెప్పాను. ఆవిడ పెట్టిన చక్కిలం తిని ఆవిడిచ్చిన పీటా కర్రా తీసుకుని రెండు పీటలు మోసుకుంటూ తిరగటం ఎందుకని అవి ఇంట్లో పెట్టి ఇంకో ఇంటికెళ్ళాను.

అక్కడా అదే తంతు కొందరేమో ఏవో కబుర్లు చెప్పి, మా ఇంటి గురించి మానాన్నగారికి ఏమాత్రం జీతం వస్తుంది? మా అమ్మ నాకేమాత్రం బంగారం చేయించింది? వగైరా వివరాలు రాబట్టాలని చూసారు. అలా ఎవరైనా ఏమైనా అడిగితే నోరెత్తొద్దని అమ్మమ్మ ముందే చెప్పటంతో "నాకవన్నీ తెలయవు. ఇంకా చిన్న పిల్లనేగా పాపం" అని వినయంగా చెప్పాను. వాళ్ళు నవ్వుకుని "సరేలే వెళ్ళిరా.." అని పంపించేసారు.

మొత్తం మీద పది ఇళ్ళు తిరిగా. మధ్యలో అయిదు సార్లు ఇంటికొచ్చి పీటలు కర్రలు ఇంట్లో పెట్టి వెళ్ళా. నాపని అయ్యేసరికి చీకటి పడుతోంది.

ఆఖరు ఇంట్లో పిల్చేసి ఇంటికొచ్చేసరికి "అమ్మయ్యా అయిందా అమ్మా!? అలిసిపోయి ఉంటావు. కాళ్ళు కడుక్కురా అన్నం తిందువుగాని.. " అంది అమ్మమ్మ.

"అయ్య బాబోయ్.. నా వల్లకాదు" అన్నాను.

"అదేవిటే ఇంతసేపు తిరిగావు అలసటగా లేదూ? ఆకలేయ్యటం లేదూ?" అంది అమ్మమ్మ.

"అందరిళ్ళల్లో ఏదో ఒకటి తింటూనే వున్నాను."అన్నా.

"అవును మరి వెళ్ళక వెళ్ళక వాళ్ళింటికి వెళ్తే చిన్నపిల్లని ఒట్టిగా పంపిస్తారా?" అంది అమ్మమ్మ.

"ఏంతిన్నావేమిటి? " అమ్మ అడిగింది. ఏం తిన్నానో ఓసారి నెమరు వేసుకున్నా.

"అరిటిపండు, చక్కిలం, లడ్డు, వెన్న బిస్కెట్టు, ఎండు కొబ్బరిముక్క, ఖర్జూరం పండ్లు, వేరుసెనగపప్పు పాకం, కారపు అటుకులు పప్పుచెక్క, కారప్పూస."

నేను చెప్పిన లిస్టు విని అమ్మ నోరావలించింది. వో కస్తూరి మాత్ర తెచ్చి వేసుకోమంది, కడుపునెప్పి రాకుండా, ముందు జాగర్తగా. ఆ పూట అన్నం తినలేదు. తాతగారు భోజనం చేస్తుంటే పక్కనే కూర్చున్నా. ఆ పూట అన్నంలో పొడి అప్పడాలపిండి స్పెషల్. వేడి అన్నంలో అప్పడాల పిండి కలిపి, ఇంత నెయ్యి పోసి కలుపుకుని నాకూ ఓ ముద్ద పెట్టారు.

మర్నాడు పెందలాడే వంటలు చేసేసారు. పదింటినించి ఆడవాళ్ళ రాక మొదలయింది. ముగ్గురు కూర్చుని పిండి బాగా కలిపి ఉండలు చేసేసారు. కాస్త అటూ ఇటూగా అందరూ వచ్చేసారు. అప్పడాలు వత్తటం ఆరంభించారు. ఓ పక్కన చాపలు పరిచి వాటిమీద పాత చీరలు పరిచారు. అప్పడాలు వట్టి చాటలో వేస్తుంటే, ఇద్దరు వాటిని చాపలమీద పరుస్తున్నారు. అందరూ కలిసారేమో కబుర్లే కబుర్లు. పని కూడా చక చక సాగిపోతోంది. మధ్యలో గొంతు ఎండిపోతే లేచి వెళ్ళి కుండలో వున్న చల్లటినీళ్ళు తాగి వస్తున్నారు

మధ్యలో కాస్త అప్పడాలపిండి ఇమ్మంది మా అమ్మ. "నాన్న అన్నంలో వేసుకుంటారుట.." అంటే కాస్త పిండి అరిటాకులోపెట్టి ఇస్తున్నారు. ఎవరైనా తుంటరి పిల్లలు వెళ్ళి "అప్పడాల పిండి కావాలిట మా తాతయ్యకి" అంటే "పోరా వెధవా నీ వేషాలు మా దగ్గర కాదు. పిండి తీసుకు పోయి బొమ్మలు చేసి తగలేడతావు" అని కసిరి పంపేస్తున్నారు.

"ఏవిటే సీతాలక్ష్మి రెండేళ్ళుగా మీ ఇంట్లో అప్పడాల సందడే లేదు. అప్పడాలు కాశీలో వదిలేశారా ఏవిటే?" అని అడిగింది తాతమ్మ.

సీతాలక్ష్మి మొహం వాడిపోయింది.. "ఏం చెప్పమంటావు పిన్నీ?మా సరసి పెళ్ళి గోలలో పడి మాకు మనశ్శాంతి లేకుండా అయిపోయింది" అంది.

సీతాలక్ష్మికి ఓ ఆడపడుచు వుంది.. సరస్వతి. చూడ్డానికి చక్కగా వుంటుంది. పనీ పాటా వచ్చు కాకపోతే కాలు కొద్దిగా వంకర నడవకలదు కానీ కాస్త వంకరగా నడుస్తుంది. అందుకే పెళ్ళి కుదరటం లేదు.

"అవున్లే పాపం.. గుండె మీద కుంపటిలా వుంది. అవతల నీ కూతురు ఎదిగి వస్తోంది. దీని పెళ్ళి కాకుండా దానిపెళ్ళి చేసినా బాగుండదు" అన్నారందరూ జాలిగా. సుభద్ర అత్తయ్య వాళ్ళింటికి స్వరాజ్యం అని ఓ చుట్టం వచ్చింది. ఆవిడా వచ్చింది మాఇంటికి. ఈ సంభాషణ విని "ఎవరా సరస్వతి? ఏమిటి విషయం?" అని అడిగింది. అందరూ పోటీలు పడి చెప్పేశారు.

"నాకు తెలిసి ఓ సంబంధం వుంది. " అంది స్వరాజ్యం.

"అలాగా చెప్పు" అన్నారు అందరూ. పని ఆపేశారు

"మా ఆడపడుచు మరిది వున్నాడు స్కూల్లో టీచరు. మూడెకరాలు పొలం వుంది.. కాకపోతే రెండో పెళ్ళి. మొదటి భార్య పురిట్లో పోయింది రెండేళ్ళ పిల్లవాడు వున్నాడు. ఇన్నాళ్ళు అతని నాయనమ్మ చూసింది. వాడిని మళ్ళీ పెళ్ళి చెయ్యాలని చూస్తున్నారు" అని వివరాలు చెప్పింది. అందరూ శ్రద్ధగా విన్నారు. మంచి సంబంధం మరి వాళ్ళొప్పుకుంటారో లేదో అన్నారు.

దేవుడిచ్చిన ఆ లోపం తప్ప సరస్వతి చక్కటిపిల్ల బుద్ధిమంతురాలు అన్నారు. చెప్పటం ఎందుకు? చూపిస్తే చూస్తుంది. ఈవిడకి నచ్చితే వాళ్ళకి చెపుతుంది, వాళ్ళకి నచ్చితే చేసుకుంటారు - అనుకున్నారు. వెంటనే సరస్వతిని పిలిపించారు. సరస్వతి చేత కాసేపు ఆపనీ ఈపనీ చేయించి "ఇక వెళ్ళు" అని పంపించేసారు.

"ఏమ్మా?" అనిఅడిగింది తాతమ్మ.

"పిల్ల బాగుందండీ" అంది స్వరాజ్యం.

"మరికనేం మీ వాళ్ళకి చెప్పు. ఈ ఉపకారం చేసావంటే నీకు కొండంత పుణ్యం దక్కుతుంది. పిల్ల విషయంలో మాది పూచీ. మెట్టినింట అందరికి తలలో నాలికలాగా వుంటుంది. పెట్టుపోతల్లోను లోపం చెయ్యరు" అంది పెద్ద తరహాగా.

"సరే పిన్నిగారూ.. వాళ్ళకి వుత్తరం రాయిస్తాను" అంది స్వరాజ్యం.

మూడు వారాల తరువాత సీతాలక్ష్మి వాళ్ళింట్లో అప్పడాల సందడి. మామూలు అప్పడాలు కాదు సరస్వతి పెళ్ళి కోసం అప్పడాలు! ఆ వైశాఖంలోనే పెళ్ళి చేసుకుని కాపరానికి వెళ్ళి పోయింది. సరస్వతి చంకన కొడుకుని ఎత్తుకుని పెళ్ళికూతురిలా కాకుండా పురిటికొచ్చిన తల్లిలా బండి ఎక్కింది. సవితి బిడ్డని స్వంత బిడ్డలా ఆదరిస్తున్న భార్యని చూసి మురిసిపోతూ అనుసరించాడు ఆమె భర్త.

అంతే మరి.. ఎవరికి ఎవరిని రాసిపెట్టాడో ఆ దేవుడు. ఆ సమయం వచ్చేసరికి తెరచాటునించి బయట పడతారు. అని వూళ్ళో ఆడంగులంతా శ్రీలక్ష్మిగారింట్లో అప్పడాలొత్తుకుంటూ సరస్వతి పెళ్ళి ముచ్చట్లు చెప్పుకుని ఆనందించారు

(మరోజ్ఞాపకం వచ్చేసంచికలో)

Post your comments